



УДК 364-43

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9\(19\)-516-526](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9(19)-516-526)

Козловець Микола Адамович доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії та політології Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, <https://orcid.org/0000-0002-5242-912X>

Залібовська-Ільніцька Зоя Володимирівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальних технологій Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, <https://orcid.org/0000-0002-9125-238X>

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ЯК СКЛADOVA ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ: ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ

Анотація. У статті досліджено питання, пов'язані з конституційно-правовими аспектами соціального захисту внутрішньо переміщених осіб (ВПО) як складової державної соціальної політики України, основні підходи до соціального захисту ВПО та запропоновано шляхи удосконалення законодавчих засад цього процесу. Розкрито зміст проблем внутрішньо переміщених осіб, захист їхніх соціальних прав, свобод та законних інтересів, наведено статистику щодо ВПО в Україні. Зазначено, що внутрішньо переміщеними особами є громадяни України, іноземці або особи без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах і мають право на постійне проживання. Наголошено, що ВПО, перебуваючи під законним захистом української держави, зберігають усі конституційні права, свободи, обов'язки відповідно до національного і міжнародного законодавства з прав людини. Аргументовано, що спеціальний правовий статус внутрішньо переміщеної особи містить не тільки її особливі права на соціальний захист, а й передбачає виконання певних обов'язків. Констатовано, що внутрішньо переміщені особи окрім особливого статусу суб'єктів соціального захисту, можуть мати й інший статус суб'єкта соціального забезпечення (пенсійного, по безробіттю, вагітності і догляду за дитиною, інвалідності тощо). Зазначено, що українська держава намагається максимально швидко реагувати на виклики і проблеми, які пов'язані із соціальним захистом ВПО. Обґрунтовано, що, сьогодні статус і соціальне забезпечення ВПО потребує правового покращення. Основні зусилля держави стосовно законодавчого удосконалення соціального захисту ВПО мають бути спрямовані на питання обліку, влаштування житлом, працевлаштування, на розробці відповідних програм фінансування механізмах та принципах прозорості, ефективності, доступності, гласності.





Ключові слова: права і свободи, внутрішньо переміщені особи, держава, законодавство, соціальний захист, соціальне забезпечення, гарантії, соціальна адаптація, воєнний стан.

Kozlovets Mykola PhD hab. (Philosophy), Professor, Professor of the Department of Philosophy and Political Science Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, <https://orcid.org/0000-0002-5242-912X>

Zalibovska-Ilnitska Zoia Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Social Technologies of Ivan Franko Zhytomyr State University, Zhytomyr, <https://orcid.org/0000-0002-9125-238X>

SOCIAL PROTECTION OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS AS A COMPONENT OF THE STATE SOCIAL POLICY OF UKRAINE: LEGISLATIVE PRINCIPLES

Abstract. У статті досліджено питання, пов'язані з конститутивно-правовими аспектами соціального захисту внутрішньо переміщених осіб (ВПО) як складової державної соціальної політики України, основні підходи до соціального захисту ВПО та запропоновано шляху удосконалення законодавчих засад цього процесу. Розкрито зміст проблем внутрішньо переміщених осіб, захист їхніх соціальних прав, свобод та законних інтересів, наведено статистику шкодо ВПО в Україні. Зазначено, що внутрішньо переміщеними особами є громадяни України, іноземці або особи без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах і мають право на постійне проживання. Наголошено, що ВПО, перебуваючи під законним захистом української держави, зберігають усі конститутивні права, свободи, обов'язки відповідно до національного і міжнародного законодавства з прав людини.

It is argued that the special legal status of an internally displaced person includes not only their special rights to social protection, but also provides for the fulfillment of certain obligations. It is stated that, in addition to the special status of subjects of social protection, internally displaced persons may also have another status of a subject of social security (pension, unemployment, pregnancy and childcare, disability, etc.). It is noted that the Ukrainian state is trying to respond as quickly as possible to the challenges and problems associated with the social protection of IDPs. It is substantiated that today the status and social security of IDPs requires legal improvement. The main efforts of the state regarding the legislative improvement of social protection of IDPs should be directed at issues of registration, housing, employment, the development of appropriate funding programs, mechanisms and principles of transparency, efficiency, accessibility, and publicity.





Key words: rights and freedoms, internally displaced persons, state, legislation, social protection, social security, guarantees, social adaptation, martial law.

Постановка проблеми. Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб (ВПО) є складовою державної соціальної політики України. Особливої значущості проблема захисту ВПО набула через окупацію Росією територій Донецької і Луганської областей та Автономної Республіки Крим і позбавлення української держави контролю на цих територіях з 20 лютого 2014 року. Різко зросла кількість внутрішньо переміщених осіб після повномасштабної агресії Росії проти України 24 лютого 2022 року. Станом на середину березня 2025 року в Україні зареєстровано 4601146 внутрішньо переміщених осіб. При цьому значну кількість внутрішньо переміщених осіб становлять діти. Порівняно з 2021 роком кількість ВПО зросла в 11 разів. В результаті Україна посіла восьме місце у світі за кількістю ВПО та перше – на європейському континенті [7].

Військові дії на території України змусили значну кількість громадян залишити своє постійне місце проживання та переїхати в інші регіони, або за її межі. Цей вимушений міграційний процес призвів до серйозних наслідків, які впливають не лише на особисті життєві обставини переміщених осіб, а й на загальну динаміку політико-правового, соціально-економічного й культурного розвитку української держави і територіальних громад [5].

Сьогодні українська держава намагається максимально швидко реагувати на виклики і проблеми, які пов'язані із соціальним захистом внутрішньо переміщених осіб. Для подолання цієї складної ситуації необхідні комплексні заходи, які передбачають розширену соціальну підтримку для ВПО, створення необхідних умов для їхньої соціально-економічної реінтеграції та забезпечення відповідного соціального захисту на рівні з іншими громадянами України. Незважаючи на всі спроби української держави законодавчо врегулювати соціальний захист ВПО, важливість питань правового регулювання соціального захисту та забезпечення внутрішньо переміщених осіб не втрачає своєї актуальності й практичного значення. Хоча й існує достатня система нормативно-правового регулювання соціального захисту внутрішньо переміщених осіб, однак є низка проблем, які потребують свого вирішення, зокрема на законодавчому рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика конституційно-правових аспектів соціального захисту ВПО, їх правового статусу привертає увагу багатьох учених різних галузей. Серед них слід назвати праці таких науковців, як І. Басова, В. Боняк, М. Кобець, А. Коршун, О. Кульга, К. Крахмальова, О. Малиновська, Є. Мінакова, В. Михайловський, Л. Наливайко, О. Передерій, О. Піскун, Т. Середняк, О. Фесенко, О. Чепік-Трегубенко, О. Чехович та ін. Так, В. Боняк, Є. Поляріна, О. Акімова у своїх напрацюваннях акцентують увагу на сучасному стані ВПО та перспективах удосконалення їх соціального захисту.





Т. Павлюк, О. Романова, Л. Середницька розкривають правові реалії регулювання соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб в Україні. І. Басова, Н. Блюк, А. Орешкова аналізують нормативно-правові гарантії прав і свободи внутрішньо переміщених осіб.

Однак, незважаючи на значний науковий доробок, проблема законодавчого забезпечення соціального захисту внутрішньо переміщених осіб потребує подальшого системного філософсько-правознавчого аналізу.

Мета статті – охарактеризувати зміст соціального захисту внутрішньо переміщених осіб в Україні крізь призму законодавчих актів 2014-2025 рр.

Методологія дослідження ґрунтується на сучасних теоретико-методологічних засадах, напрацьованих у філософії, соціології, правознавстві, політології та інших науках. Використання сукупності філософських та загальнонаукових методів, зокрема аналізу та синтезу, індукції й аналогії, методів сходження від абстрактного до конкретного і теоретико-правового прогнозування, а також загальнонаукових принципів об'єктивності, цілісності й всебічності та інших надало можливість комплексно проаналізувати основні правові аспекти соціального захисту внутрішньо переміщених осіб та окреслити шляхи їх вдосконалення.

Виклад основного матеріалу. Внутрішньо переміщеними особами є громадяни України, іноземці або особи без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах і мають право на постійне проживання в Україні. ВПО змушені залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків, таких як: військовий конфлікт, окупація території, жорстоке поводження, прояви насильства, геноцид населення, порушення прав і свобод людини, а також через екологічні, економічні, техногенні та інші надзвичайні ситуації. Згідно законодавчих документів, внутрішньо переміщеними особами є люди, що були змушені раптово покинути свої оселі у результаті збройного конфлікту, внутрішньої ворожнечі, але перебувають на території власної країни [5].

Звернемо увагу, що державна соціальна політика України спрямована на забезпечення підтримки внутрішньо переміщених осіб, надаючи їм право на отримання допомоги, гуманітарну та благодійну допомогу, інформацію про тимчасові місця проживання, а також можливість влаштування дітей у садочки та школи. Законодавство України забезпечує право ВПО на отримання довідки про взяття на облік, а також право на соціальні виплати та допомогу, зокрема кризову допомогу на проживання [7].

За одинадцять років в Україні розроблено низку документів, які гарантують правовий та соціальний захист внутрішньо переміщених осіб. Такими документами є: Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», Закон України «Про безоплатну правничу допомогу», Закон України «Про Державний реєстр виборців», Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», Закон України «Про споживче кредитування», Закон України «Про



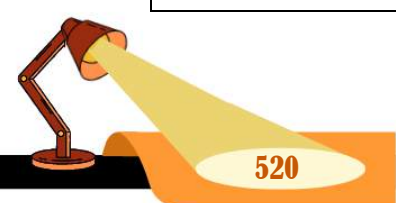
іпотеку», постанова Кабінету Міністрів України від 01 жовтня 2014 року № 509 «Про облік внутрішньо переміщених осіб», постанова Кабінету Міністрів України від 8 червня 2016 року № 365 «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам» [2; 6; 9].

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», ухвалений 2014 року як реакція на першу хвилю внутрішнього переміщення, мав на меті гарантувати права людини в повному обсязі відповідно до міжнародних стандартів і взятих зобов'язань держави у цій сфері. Він характеризується такими особливостями: а) визначає поняття «внутрішньо переміщеної особи»; б) врегульовує питання обліку внутрішніх переселенців, реєстрації місця їх проживання; в) містить норми, які мають забезпечити відновлення паспортів та інших документів цієї категорії осіб, реалізацію ними права на зайнятість, допомогу у зв'язку із безробіттям, пенсійне забезпечення та отримання соціальних послуг[10].

Таблиця 1

**Призначення законодавчих документів у сфері забезпечення прав
ВПО (фрагмент)**

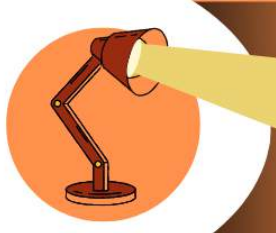
<i>Поняття</i>		<i>Покликання</i>
<i>Законодавчий акт</i>	<i>Призначення законодавчого документу</i>	
Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 № 1706- VII	встановлює гарантії дотримання прав, свобод та законних інтересів внутрішньо переміщених осіб.	URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706 (дата звернення: 11.06.2025).
Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 505 «Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг».	визначає механізм надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг (далі – грошова допомога).	URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/505-2014 (дата звернення: 12.06.2025).
Постанова Кабінету Міністрів України від 08.06.2016 № 365 «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам».	визначає механізм призначення (відновлення) внутрішньо переміщеним особам виплати пенсій (щомісячного довічного грошового утримання), довічних державних стипендій, усіх видів соціальної допомоги та компенсацій, матеріального забезпечення, надання соціальних послуг, субсидій та пільг (далі - соціальні виплати) за рахунок коштів державного бюджету та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.	URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/ (дата звернення: 14.06.2025).





Поняття		Покликання
Законодавчий акт	Призначення законодавчого документу	
Постанова Кабінету Міністрів України від 11.12.2019 № 1122 «Деякі питання соціального і правового захисту осіб, позбавлених свободи внаслідок збройної агресії проти України, після їх звільнення».	визначає механізм використання коштів, передбачених Мінветеранів у державному бюджеті за програмою «Заходи щодо захисту і забезпечення прав та свобод осіб, які позбавлені (були позбавлені) особистої свободи незаконними збройними формуваннями, окупаційною адміністрацією та/або органами влади Російської Федерації з політичних мотивів, а також у зв'язку з громадською, політичною або професійною діяльністю вказаних осіб, підтримки зазначених осіб та членів їхніх сімей, заходи з реінтеграції населення тимчасово окупованих територій, виплати державних стипендій імені Левка Лук'яненка».	URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1122 (дата звернення: 17.06.2025).
Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб" щодо приведення окремих його положень» (2022).	Внесення змін: у назві слова «тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» замінити словами «тимчасово окупованій Російською Федерацією території України»; у частині першій слова та цифри «яка у період після 20 лютого 2014 року залишила або покинула своє місце проживання на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя» замінити словами «яка у період після дати початку тимчасової окупації залишила або покинула своє місце проживання на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України».	URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2417-20#Text- (дата звернення: 18.06.2025).
Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Із змінами і доповненнями, внесеними Законами України (2022).	встановлює гарантії дотримання прав, свобод та законних інтересів внутрішньо переміщених осіб.	URL: https://www.ombudsman.gov.ua/uk/normativno- (дата звернення: 19.06.2025).





Аналіз наведеного фактологічного матеріалу дає можливість прописати проблемні аспекти нормативно-правового регулювання соціального захисту внутрішньо переміщених осіб: 1) координація діяльності між органами публічної адміністрації, що забезпечують реалізацію прав і свобод ВПО в Україні; 2) облік внутрішньо переміщених осіб та їх потреб; 3) ресурсне забезпечення реалізації статусу ВПО [5].

Виникнення права на соціальний захист у внутрішньо переміщеної особи пов'язане із моментом взяття її на облік та реєстрацією у Єдиній інформаційній базі даних про ВПО. Важливим є те, що факт реєстрації особи та отримання нею довідки про взяття на облік, як внутрішньо переміщену особу є безстроковим, крім випадків, які містяться у ст. 12 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [2].

Стосовно документального підтвердження статусу ВПО, то особа набуває його через поставлення на облік в структурному підрозділі з питань соціального захисту населення районних, районних у місті Києві державних адміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах рад за місцем фактичного проживання в Україні, про що видається довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи («довідка переселенця») [5].

13 березня 2022 р. Уряд вніс зміни до Порядку оформлення та видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи (постанова № 269) [5]. Постановою КМУ від 11 липня 2023 року № 709 передбачено припинення виплат частини ВПО з 1 лютого 2024 року [7].

Зміни впроваджували задля уточнення параметрів надання цієї підтримки, фокусування на допомозі громадянам, які найбільше її потребують. Зокрема, уряд вирішив застосувати критерії майнового стану, встановлення кінцевого терміну виплати допомоги (не більше 12 місяців) і продовження виплати на другий шестимісячний термін лише певним категоріям осіб, які звернулися за допомогою після 1 серпня 2023 року. Все це спричинено бажанням стимулювання внутрішньо переміщених осіб до працевлаштування і отримання власних джерел доходів для родини [8].

У постанові виділено три групи підстав для припинення або не продовження виплати допомоги: територіальні (пов'язані з переміщенням ВПО всередині країни або за кордон); матеріальні (пов'язані з наявними матеріальними статками особи); кримінальні (пов'язані із засудженням особи або відбуванням нею покарання).

Право на соціальний захист включає особи отримувати пенсію, соціальну допомогу, допомогу у разі втрати працездатності чи годувальника, безробіття та інші [5]. Гарантоване Конституцією України право на соціальний захист знайшло своє відображення у нормативно-правових актах, які регулюють правове становище внутрішньо переміщених осіб та їх соціальний захист, зокрема у Законі України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [2].





Виникнення права на соціальний захист у внутрішньо переміщеної особи пов'язане із моментом взяття її на облік та реєстрацією у Єдиній інформаційній базі даних про ВПО. Важливим є те, що факт реєстрації особи та отримання нею довідки про взяття на облік, як внутрішньо переміщену особу є безстроковим, крім випадків, які містяться у ст. 12 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [9].

Стосовно документального підтвердження статусу ВПО, то особа набуває його через поставлення на облік в структурному підрозділі з питань соціального захисту населення районних, районних у місті Києві державних адміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах рад за місцем фактичного проживання в Україні, про що видається довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи («довідка переселенця») [5].

Особливістю правового статусу ВПО є те, що вони мають як власне статус внутрішньо-переміщеної особи, так і можуть мати інший статус суб'єкта соціального забезпечення (пенсійного, по безробіттю, вагітності й догляду за дитиною, інвалідності тощо). Наприклад, особа може бути пенсіонером й отримати статус внутрішньо переміщеної особи. Або особа отримувала допомогу по безробіттю, інвалідності і паралельно отримала статус ВПО. Звідси виникають питання подвоєння статусу такої особи як суб'єкта соціального забезпечення. З одного боку особа має право на пенсійне забезпечення, інші соціальні виплати, а з другого – отримати допомогу як суб'єкт, що має статус внутрішньо переміщеної особи. В цьому контексті не можна не звернути увагу на те, що вимушене переселення такої особи в іншу місцевість покладає на неї додаткові обов'язки, отримати статус ВПО та стати на відповідний облік, повідомляти про зміну місця проживання, подавати правдиві відомості про себе тощо [4].

Звернемо увагу, що Центральний орган виконавчої влади України з формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах зайнятості населення та трудової міграції, трудових відносин, соціального захисту, соціального обслуговування населення, волонтерської діяльності, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, а також захисту прав депортованих за національною ознакою осіб, які повернулися в Україну відповідає за забезпечення формування та ведення Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб; забезпечує захист персональних даних внутрішньо переміщених осіб, що містяться в Єдиній інформаційній базі даних про внутрішньо переміщених осіб; забезпечує надання внутрішньо переміщеним особам гуманітарної допомоги; розробляє державні програми підтримки та вирішення соціально-побутових питань внутрішньо переміщених осіб; подає Кабінету Міністрів України пропозиції про заходи, необхідні для реалізації цього Закону, щодо забезпечення прав та свобод внутрішньо переміщених осіб; забезпечує інформування внутрішньо переміщених осіб про можливості



працевлаштування у відповідних населених пунктах, а також сприяє у працевлаштуванні внутрішньо переміщеним особам, які отримали статус безробітного, організовує підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації таких осіб [7].

Не менш важливим залишається взаємодія громадянського суспільства та держави при наданні соціальної допомоги внутрішньо переміщеним особам. Питання соціальної та психологічної адаптації людей зі статусом ВПО активно вирішується і за допомогою різноманітних благодійних фондів, громадських організацій та їх соціальних проєктів. Більшість з них допомагають українцям ще з 2014 року, однак з'являються й нові, які надають ВПО психологічну, соціальну, гуманітарну та фінансову допомогу. Особлива увага приділяється дітям та підліткам ВПО, які перебувають у зоні підвищеного ризику.

Таким чином, зміна місця проживання та кола знайомих, складне матеріальне становище, новий соціальний статус негативно впливають на морально-психологічний стан внутрішньо переміщених осіб та породжують проблеми з їх соціальною адаптацією. Для подолання цієї складної ситуації необхідні комплексні заходи, що включають розширену соціальну підтримку для переселенців, створення умов для їхньої соціально-економічної реінтеграції та забезпечення відповідного соціального захисту на рівні з іншими громадянами України.

Висновки. Проблеми соціального захисту і забезпечення внутрішньо переміщених осіб є надзвичайно актуальними для України. Внутрішньо переміщені особи перебувають під законним захистом своєї держави, тому зберігають усі конституційні права, свободи, обов'язки відповідно до національного і міжнародного законодавства з прав людини.

Сьогодні українська держава намагається максимально швидко реагувати на виклики і проблеми, які пов'язані із соціальним захистом ВПО. Нормативно-правове забезпечення соціального захисту внутрішньо переміщених осіб в Україні 2014-2025 рр., міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, встановлюють гарантії дотримання прав, свобод та законних інтересів внутрішньо переміщених осіб.

Державна соціальна політика України має на меті гарантувати права людини в повному обсязі відповідно до міжнародних стандартів і взятих зобов'язань держави у цій сфері і спрямована на забезпечення підтримки внутрішньо переміщених осіб, надаючи їм право на отримання допомоги, гуманітарну та благодійну допомогу, інформацію про тимчасові місця проживання, а також можливість влаштування дітей у садочки та школи. Законодавство України забезпечує право ВПО на отримання довідки про взяття на облік, а також право на соціальні виплати та допомогу, зокрема кризову допомогу на проживання.

Законодавче забезпечення соціального захисту внутрішньо переміщених осіб є досить складним для розуміння потерпілими особами та потребує вдосконалення щодо обліку цієї категорії громадян, верифікації їх даних та



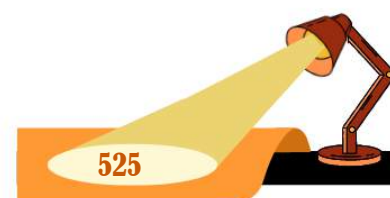


прозорості надання соціальної допомоги. Шляхом внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» додано зміст визначення ВПО, уточнені гарантії дотримання прав і свобод ВПО, внесені зміни щодо строку дії довідки про взяття на облік ВПО, поліпшено механізм забезпечення реалізації прав зареєстрованих ВПО на зайнятість тощо. Незважаючи на безперервну працю законодавців у векторі удосконалення та гарантування прав та свобод ВПО, існує низка нагальних питань. Важливим для розв'язання проблем ВПО є розробка спеціальної нормативно-правової бази, адміністративних органів з її виконання, координація зусиль різних відомств, а також належне фінансування з державного бюджету програм підтримки ВПО. Створення ефективних механізмів для подолання цих проблем є запорукою нашої перемоги і подальшого успішного розвитку української держави.

Перспективи подальших досліджень полягають у формуванні практичних рекомендацій щодо покращення соціального захисту внутрішньо переміщених осіб у післявоєнний період.

Література:

1. Izarova I., Prytyka Yu., Uhrynivska O., Shestopalov N. Protection of Rights of Internally Displaced Persons amid Military Aggression in Ukraine. *The Age of Human Rights Journal*. 2023. № 20. P. 1–25. DOI: <https://doi.org/10.17561/tahrj.v20.7711>
2. Nikolenko L. The Provision of the Protection of the Rights of Internally Displaced Persons. *Bialystok Legal Studies*. 2021. № 26(1). P. 75–84. DOI: <https://doi.org/10.15290/bsp.2021.26.01.06>
3. Алімова І. Є. Інституційне забезпечення соціального захисту внутрішньо переміщених осіб. *Ефективність державного управління*. 2019. 61. С. 53–62. DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.61.2019.198495>
4. Боняк В. О Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб: сучасний стан та перспективи удосконалення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 20–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-6/1>
5. Грицай І. О., Наливайко Л. Р. Внутрішньо переміщені особи: зб. нормативно-правових актів. 3-є вид., перероб. і допов. Дніпро: Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2024. 433 с. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123>.
6. Павлюк Т., Середницька Л. Соціальна підтримка та соціальні послуги внутрішньо переміщеним особам в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-17>
7. Поляріна Є., Акімова О. Аналіз соціального забезпечення та статистика внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. № 33. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-30>
8. Степанова Е. Р. Соціальне забезпечення внутрішньо переміщених осіб. *Бізнес Інформ*. 2023. № 1. С. 101–107. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-1-101-107>
9. Чвертко Л. А. Соціальне страхування як складова вітчизняної системи соціального захисту внутрішньо переміщених осіб. *Економічні горизонти*. 2022. № 4(22). С. 51–66. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.4\(22\).2022.267018](https://doi.org/10.31499/2616-5236.4(22).2022.267018)
10. Чиркін А. С., Храпська А. О. Забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб: міжнародно-правове регулювання та досвід зарубіжних країн. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С. 102–105. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-4/21>





References:

1. Izarova, I., Prytyka, Yu., Uhrynivska, O. & Shestopalov, N. (2023). Protection of Rights of Internally Displaced Persons amid Military Aggression in Ukraine. *The Age of Human Rights Journal*. 20. 1–25. Retrieved from <https://doi.org/10.17561/tahrj.v20.7711>
2. Nikolenko, L. (2021). The Provision of the Protection of the Rights of Internally Displaced Persons. *Bialystok Legal Studies*. 26(1). 75–84. Retrieved from <https://doi.org/10.15290/bsp.2021.26.01.06>.
3. Alimova, I. Ye. (2019). Instytutysiine zabezpechennia sotsialnoho zakhystu vnutrishno peremishchenykh osib [Institutional provision of social protection of internally displaced persons]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia – Efficiency of public administration*. 61. 53–62. Retrieved from: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.61.2019.198495> [in Ukrainian].
4. Boniak, V. O. (2023). Sotsialnyi zakhyst vnutrishno peremishchenykh osib: suchasnyi stan ta perspektyvy udoskonalenia [Social protection of internally displaced persons: current state and prospects for improvement]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Juridical scientific and electronic journal*. 6. 20–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-6/1> [in Ukrainian].
5. Hrytsay, I. O., Nalyvayko, L. R. (2024). Vnutrishn'o peremishcheni osoby: zb. normatyvno-pravovykh aktiv [Internally displaced persons: collection of regulatory legal acts]. 3-ye vyd., pererob. i dopov. Dnipro: Dniprov. derzh. un-t vnutr. sprav. 433. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123> [in Ukrainian].
6. Pavliuk, T. & Serednytska, L. (2023). Sotsialna pidtrymka ta sotsialni posluhy vnutrishno peremishchenym osobam v umovakh viiny [Social support and social services for internally displaced persons in the conditions of war]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*. 50. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-17> [in Ukrainian].
7. Poliarina, Ye. & Akimova, O. (2021). Analiz sotsialnoho zabezpechennia ta statystyka vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini [Analysis of social security and statistics on internally displaced persons in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*. 33. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-30> [in Ukrainian].
8. Stepanova, E.R. (2023). Sotsialne zabezpechennia vnutrishno peremishchenykh osib [Social Security of Internally Displaced Persons]. *Biznes Inform – Business Inform*. 1. 101–107. Retrieved from <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-1-101-107> [in Ukrainian].
9. Chvertko, L. A. (2022). Sotsialne strakhuvannia yak skladova vitchyznianoï systemy sotsialnoho zakhystu vnutrishno peremishchenykh osib [Social insurance as a component of the domestic system of social protection for internally displaced persons]. *Ekonomichni horyzonty – Economies' Horizons*. 4(22). 51–66. Retrieved from [https://doi.org/10.31499/2616-5236.4\(22\).2022.267018](https://doi.org/10.31499/2616-5236.4(22).2022.267018) [in Ukrainian].
10. Chyrkin, A. S. & Khrapska, A. O. (2022). Zabezpechennia prav vnutrishno peremishchenykh osib: mizhnarodno-pravove rehuliuвання ta dosvid zarubizhnykh krain [Ensuring the rights of internally displaced of persons: international legal regulation and experience of foreign countries]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Juridical scientific and electronic journal*. 4. 102–105. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-4/21> [in Ukrainian].

